

Warszawa, 2.06.2025 r.

Dr hab. Paweł Chmieleński, prof. IRWiR PAN
Zakład Integracji Europejskiej
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa
Polska Akademia Nauk

RECENZJA

**dorobku p. dr Marii Bednarek-Szczepańskiej w postępowaniu o nadanie stopnia
doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie geografia
społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**

1. Przedmiot i podstawa formalna recenzji

Recenzja przygotowana jest na wniosek Rady Doskonałości Naukowej, pismem z dn. 12 lutego 2025 r., jak również w wyniku Uchwały Rady Naukowej Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego PAN z dnia 5 marca 2025 w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Marii Bednarek-Szczepańskiej, na podstawie zapisów Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst ujedn. opracowany na podstawie: Dz.U. z 2023 roku poz. 742, 1088, 1234, 1672, 1872, 2005).

Do oceny, w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse, wpłynął wniosek p. dr Marii Bednarek-Szczepańskiej o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego zawierający następujące załączniki:

- Kopię dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora
- Autoreferat
- Wykaz osiągnięć naukowych
- Kopie publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe wraz ze stosownymi oświadczeniami współautorki dwóch z nich.

Celem niniejszej recenzji jest ocena, czy osiągnięcia naukowe Kandydatki odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst ujedn. opracowany na podstawie: Dz.U. z 2023 roku poz. 742, 1088, 1234, 1672, 1872, 2005).

2. Sylwetka Habilitantki

Pani dr hab. Maria Bednarek-Szczepańska ukończyła studia na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego, uzyskując w 2004 r. stopień magistra geografii w zakresie geografii fizycznej. Jest też absolwentką Międzywydziałowych Studiów Ochrony Środowiska Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie w 2006 r. uzyskała stopień magistra ochrony środowiska z oceną celującą.

Kandydatka jest zatrudniona w Instytucie Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. W latach 2009–2010 pracowała na stanowisku młodszego dokumentalisty, następnie od stycznia 2011 do sierpnia 2019 roku pełniła funkcję adiunkta. Od września 2019 roku zatrudniona jest na stanowisku adiunkta w wymiarze pół etatu. Początkowo była związana z Zakładem Przestrzennego Zagospodarowania i Badań Regionalnych, natomiast od 2011 roku pracuje w Zakładzie Geografii Wsi i Rozwoju Lokalnego.

W latach 2005-2009 była uczestnikiem studium doktoranckiego w Instytucie Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk. Stopień doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej, nadany przez Radę Naukową IGiPZ PAN, uzyskała 9 czerwca 2010 r. na podstawie pracy doktorskiej „Rola podmiotów lokalnych w rozwoju turystyki wiejskiej na wybranych obszarach Lubelszczyzny”, zrealizowanej pod kierunkiem prof. Jerzego Bańskiego.

3. Ocena wskazanego przez Habilitantkę osiągnięcia naukowego będącego podstawą o ubieganie się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Charakterystyka osiągnięcia naukowego

Habilitantka wskazuje jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.), cykl ośmiu powiązanych tematycznie publikacji naukowych, zatytułowany: „Rola społeczności lokalnych w procesach planowania kontrowersyjnych inwestycji na obszarach wiejskich”, na który składają się następujące pozycje:

- (1) Bednarek-Szczepańska M., Dmochowska-Dudek K., 2016, Syndrom NIMBY na obszarach wiejskich w Polsce. Uwarunkowania i specyfika konfliktów wokół lokalizacji niechcianych inwestycji, *Prace Geograficzne*, v. 255, IGiPZ PAN.
- (2) Bednarek-Szczepańska M., 2020, Współczesne podejścia do uczestnictwa społeczności lokalnej w planowaniu przestrzeni w literaturze naukowej, *Przegląd Geograficzny*, 92, 4, ss. 543-567.
- (3) Bednarek-Szczepańska M., 2020, The local community: an entity discriminated against in spatial decision-making in Poland? *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 50, ss. 55-72
- (4) Dmochowska-Dudek K., Bednarek-Szczepańska M., 2018, A profile of the Polish rural NIMBYist, *Journal of Rural Studies*, 58, ss. 52-66.
- (5) Bednarek-Szczepańska M., 2022, The power of protest in the EIA proceedings. Influence of local community on environmental decisions regarding intensive livestock operations - example of Poland, *Environmental Impact Assessment Review*, 97.
- (6) Bednarek-Szczepańska M., 2016, Energetyka wiatrowa jako przedmiot konfliktów lokalizacyjnych w Polsce, *Polityka Energetyczna*, 19, 1, s. 53-72.
- (7) Bednarek-Szczepańska M., 2023, Wizerunek energetyki wiatrowej i jej oddziaływania na społeczeństwo w świetle doniesień mediów regionalnych i lokalnych w Polsce, *Czasopismo Geograficzne*, 94, 2, s. 263-288.
- (8) Bednarek-Szczepańska M., 2024, Ruch antywiatrakowy w Polsce w świetle koncepcji nowych ruchów społecznych, *Studia Regionalne i Lokalne*, 3, 97, s. 73-93.

W swojej pracy badawczej dr M. Bednarek-Szczepańska zajmuje się niezwykle aktualną problematyką miejsca społeczności lokalnych w procesach planowania. Ponieważ współcześnie zauważa i podkreśla się rosnące znaczenie działań oddolnych i partycypacyjnych w procesie planowania i wdrażania polityk publicznych, ma to swoje odzwierciedlenie w potrzebie głębszej analizy właściwości procesów interakcji społecznych, również w kontekście zjawisk protestów oraz konfliktu. Kandydatka słusznie zaznacza potrzebę interdyscyplinarnego podejścia do analizy tych problemów, lokując swoje rozważania w obszarze leżącym na styku geografii i gospodarki przestrzennej, z istotnymi elementami socjologii, nauk o administracji (nauk politycznych) oraz nauk prawnych. Każda z tych dziedzin wzbogaca pole badawcze Kandydatki o podstawy teoretyczne i ramy analityczne wraz z narzędziami badawczymi, niezbędnymi do pełnego rozpoznania oraz zrozumienia tak złożonego problemu.

Społeczność lokalna pojmowana jako zbiorowość osób będących ze sobą w relacji, której podstawą jest fakt zamieszkiwania określonej przestrzeni. Z perspektywy geografii humanistycznej nabiera statusu miejsca charakteryzującego się indywidualnym znaczeniem i wartościami. To właśnie te znaczenia i wartości stają się motywacją do podejmowania działań

ukierunkowanych na poprawę jakości życia i środowiska lokalnego, a także – co szczególnie istotne w kontekście analizowanego zagadnienia – do przeciwdziałania inwestycjom postrzeganym jako zagrożenie dla zastanego ładu przestrzennego i społecznego. Kluczowe znaczenie w tym kontekście odgrywa również wymiar prawny: relacje pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w procesie planistycznym, ich prawa, obowiązki i możliwości działania określone są przez akty normatywne, takie jak ustawy i rozporządzenia. Tym samym zgadzam się z Kandydatką, że zrozumienie roli społeczności lokalnych jako aktywnych uczestników kształtowania przestrzeni wymaga uwzględnienia także zrozumienia specyfiki uwarunkowań instytucjonalnych i prawnych.

Złożoność problematyki prezentowanych badań wynika z faktu, że przedmiotem analizy podejmowanej przez Kandydatkę jest planowanie inwestycji określanych jako kontrowersyjne – czyli takich, wokół których ujawniają się rozbieżne opinie, spory lub dyskusje dotyczące ich lokalizacji bądź charakteru. Nie chodzi tu o z góry przypisane kategorie przedsięwzięć, lecz o sytuacje, w których sprzeciw lub niezgoda są wyraźnie komunikowane przez społeczności lokalne, media czy inne grupy interesu. Wprowadza to do analizy kwestie społecznej percepcji i nadawaniu przez nich znaczeń zarówno planowanemu obiektowi, jak i przestrzeni, w której ma powstać. Proces ten zachodzi na przecięciu dwóch porządków: społecznego – opartego na wartościach i tożsamości miejsca (związanego z zakorzenieniem) – oraz instytucjonalno-prawnego, ukształtowanego przez formalne procedury planistyczne (jako efekt polityki publicznej na różnych szczeblach delimitacji). Zderzenie tych sfer prowadzi ostatecznie do decyzji o zagospodarowaniu przestrzeni, będącej rezultatem zarówno regulacji, jak i społecznych negocjacji.

Głównym celem badań p. dr Marii Bednarek-Szczepańskiej było określenie uwarunkowań i prawidłowości występowania sprzeciwu społecznego oraz sposobów, w jakie lokalne wspólnoty wpływają na przebieg i rezultaty procedur planistycznych. Cel ten został uzupełniony i rozwinięty w pięciu szczegółowych zadaniach badawczych, osadzonych w szerokim kontekście teoretycznym w zakresie partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji przestrzennych. Po pierwsze, Kandydatka przeprowadziła identyfikację przestrzennych wzorców występowania protestów wobec kontrowersyjnych inwestycji na terenach wiejskich. Następnie ustaliła czynniki warunkujące zaangażowanie mieszkańców w działania sprzeciwiające się lokalizacji takich przedsięwzięć. Kolejnym krokiem była analiza mechanizmów wpływu społeczności lokalnych na decyzje planistyczne – ze szczególnym uwzględnieniem procedur oceny oddziaływania na środowisko – oraz ocena efektów społecznych konfliktów inwestycyjnych w skali lokalnej. Ostatni zrealizowany cel dotyczył

roli społecznej opozycji wobec farm wiatrowych w procesie rozwoju energetyki wiatrowej na lądzie w Polsce.

Jest to o tyle ważne, że badania p. M. Bednarek- Szczepańskiej, znacząco uzupełniają i uaktualniają dotychczasowy poziom rozwoju teorii planowania opartego na współpracy (*collaborative planning*), jej praktyczne wdrażanie na świecie pozostaje ograniczone i najczęściej przybiera formę działań eksperymentalnych. Warto tu wspomnieć coraz szerzej upowszechnione partycypacyjne modele badań oraz tworzenia wiedzy dla polityk publicznych (jednym z przykładów są tzw. żywe laboratoria, *Living Labs*), w których elementy sporu i dyskusji mają swoje nieodłączne miejsce. Natomiast bezpośredni udział społeczności lokalnych w procesach planistycznych nadal opiera się głównie na tradycyjnych formach konsultacji, które rzadko mają charakter pogłębiony i prawdziwie partycypacyjny. W rezultacie informacje pozyskane od obywateli nie są w pełni wykorzystywane w procesach decyzyjnych, co prowadzi do frustracji zarówno po stronie mieszkańców, jak i planistów oraz władz publicznych.

Kandydatka wskazuje dwie publikacje jako kluczowe dla prezentowanego osiągnięcia naukowego. Pierwsza z nich to artykuł opublikowany w czasopiśmie *Environmental Impact Assessment Review*, w którym analizuje rolę społeczności lokalnych w procesie planowania wielkoskalowych obiektów chowu i hodowli zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu społecznej opozycji na postępowania środowiskowe.

Druga publikacja to współautorska monografia (z dr Karoliną Dmochowską-Dudek), będąca oryginalnym, interdyscyplinarnym opracowaniem dotyczącym konfliktów związanych z lokalizacją inwestycji uznawanych przez mieszkańców za uciążliwe. Publikacja ta, oparta na szerokim materiale badawczym, Kandydatka wskazuje jako podstawę realizacji trzech kluczowych celów osiągnięcia naukowego: identyfikacji przestrzennych wzorców konfliktów, rozpoznania mechanizmów oddziaływania społeczności lokalnych na decyzje planistyczne oraz oceny skutków społecznych tych konfliktów na poziomie lokalnym.

Kandydatka zwraca uwagę na obecne od dekad w literaturze naukowej i debacie publicznej pojęcie „NIMBY” (*Not In My BackYard*), które odnosi się do sprzeciwu społeczności lokalnych wobec lokalizacji określonych inwestycji w bezpośrednim sąsiedztwie ich miejsca zamieszkania. Sprzeciw ten wynika z postrzegania takich przedsięwzięć jako uciążliwych i obniżających jakość życia, mimo że mieszkańcy często nie negują samej potrzeby realizacji danej inwestycji – o ile zostanie ona zlokalizowana gdzie indziej.

Autorka łączy refleksję teoretyczną z rozbudowaną warstwą empiryczną, przedstawiając wyniki badań terenowych prowadzonych w wybranych gminach wiejskich w Polsce.

Analizowane przypadki – biogazownie, ферmy przemysłowe, elektrownie wiatrowe – służą ukazaniu dynamiki konfliktów, strategii mobilizacji społecznej oraz instytucjonalnych mechanizmów reagowania na sprzeciw obywatelski.

Badania przeprowadzone przez Kandydatkę objęły okres intensywnego rozwoju inwestycyjnego w Polsce, związanego m.in. z napływem funduszy unijnych, modernizacją infrastruktury oraz procesami transformacji energetycznej i dostosowania do norm środowiskowych. W tym czasie zidentyfikowano wiele protestów społeczności lokalnych przeciwko planowanym inwestycjom, które trafiły do mediów lokalnych i regionalnych. Oprotestowywane inwestycje były zróżnicowane pod względem funkcji, wielkości, inwestora i skali oddziaływania. Najwięcej przypadków protestów dotyczyło inwestycji technicznych, takich jak obiekty energetyczne, instalacje gospodarki odpadami i ściekami, infrastruktura transportowa i telekomunikacyjna. W zakresie infrastruktury gospodarczej dominowały inwestycje rolne, przetwórstwa przemysłowego, budownictwa oraz wydobywania. Inwestycje społeczne, np. szpitale psychiatryczne, więzienia czy schroniska, były rzadziej oprotestowywane – głównie z powodu rzadszego występowania i mniejszego zasięgu oddziaływania. Przestrzennie konflikty koncentrowały się wokół dużych miast, szczególnie w ich strefach podmiejskich. Gęstość protestów malała wraz z oddalaniem się od ośrodków miejskich, co potwierdza silny związek konfliktów lokalizacyjnych z presją inwestycyjną i suburbanizacją.

Kandydatka dążyła do zrozumienia, w jaki sposób społeczności lokalne organizują się oddolnie w obliczu planowanych, niechcianych inwestycji na obszarach wiejskich. Szczególną uwagę poświęciła analizie form akcyjności – spontanicznych, krótkotrwałych działań opartych na więziach wspólnotowych, które trudno uchwycić w tradycyjnych statystykach. Działania te obejmowały m.in. zbieranie podpisów pod petycjami, mobilizowanie mieszkańców z różnych lokalizacji, poszukiwanie sojuszników w instytucjach regionalnych i krajowych, a także współpracę z mediami i organizacjami pozarządowymi. Kandydatka wykazała, że ten typ samoorganizacji wzmacnia lokalny kapitał społeczny i stanowi istotny, choć często niedoceniany, mechanizm oddziaływania społeczności na procesy decyzyjne.

Autorka łączy refleksję teoretyczną z rozbudowaną warstwą empiryczną, przedstawiając wyniki badań terenowych prowadzonych w wybranych gminach wiejskich w Polsce. Analizowane przypadki – biogazownie, ферmy przemysłowe, elektrownie wiatrowe – służą

ukazaniu dynamiki konfliktów, strategii mobilizacji społecznej oraz instytucjonalnych mechanizmów reagowania na sprzeciw obywatelski.

Kandydatka wykazała, że aktywność społeczna w konfliktach lokalizacyjnych realnie wpływa na decyzje władz publicznych oraz na ostateczne losy kontrowersyjnych inwestycji. Na podstawie badań przeprowadzonych w 116 gminach, ośmiu pogłębionych studiów przypadku i analizy postępowań środowiskowych, potwierdzono, że konflikty wykraczają poza sferę formalnych decyzji planistycznych – przyczyniają się do wzrostu świadomości obywatelskiej i aktywizacji lokalnych społeczności. Kandydatka odnotowała, że w wielu przypadkach zaangażowanie mieszkańców skutkowało większym zainteresowaniem sprawami publicznymi, rozwojem dialogu społecznego oraz poczuciem sprawczości, nawet jeśli postulaty protestujących nie były ostatecznie zrealizowane. Zidentyfikowano zarówno negatywne skutki społeczne – m.in. spadek zaufania sąsiedzkiego, szczególnie w przypadkach lokalizacji farm wiatrowych – jak i pozytywne, w tym tworzenie nowych więzi i sieci współpracy, powstawanie stowarzyszeń oraz wzrost kompetencji obywatelskich. Konflikty prowadziły także do zmian w lokalnym krajobrazie politycznym – pojawiali się nowi liderzy społeczni, a postawy władz gminy wobec inwestycji wpływały na decyzje wyborcze mieszkańców. Całość analiz pozwoliła Kandydatce udowodnić, że spory wokół niechcianych inwestycji pełnią istotną funkcję społeczną, stymulując oddolne formy partycypacji i wzmacniając lokalny kapitał społeczny.

Osiągnięcie naukowe przedstawione przez dr hab. Beatę Bednarek-Szczepańską stanowi spójne i oryginalne opracowanie badawcze poświęcone analizie ról, strategii oraz sprawczości społeczności lokalnych w kontekście planowania przestrzennego inwestycji budzących opór i kontrowersje.

Za bardzo praktyczny i ważny dla praktyki wymiar pracy pani dr Marii Bednarek-Szczepańskiej uznają badania mające na celu określenie wpływu ruchu antywiatrakowego na decyzje władz publicznych, zarówno na poziomie lokalnym, jak i ponadlokalnym. Jej badania wykazały, że protesty mieszkańców znacząco komplikowały i wydłużały procesy inwestycyjne, często prowadząc do decyzji niekorzystnych dla inwestorów. Władze gmin, pod naciskiem społecznym, podejmowały kontrowersyjne decyzje, niekiedy naruszające obowiązujące przepisy – m.in. odmawiając zgód środowiskowych bez podstawy prawnej, wycofując się z zaawansowanych prac planistycznych czy wprowadzając niezgodne z ustawą zapisy do dokumentów planistycznych. Kandydatka zidentyfikowała konkretne mechanizmy, jakie samorządy stosowały, by ograniczyć możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych – m.in. podejmowanie uchwał intencyjnych czy zmiany planów po uzyskaniu decyzji środowiskowej przez inwestora. Analiza orzecznictwa sądów administracyjnych ujawniła istotne braki i

niejasności w systemie planowania przestrzennego, wskazując na trudności interpretacyjne i niespójności między różnymi dokumentami i procedurami. Kandydatka podkreśla, że to właśnie lokalne konflikty pozwalają ujawnić te ułomności, które w przeciwnym razie mogłyby pozostać niezauważone. Jej badania pokazują również, że działalność ruchów protestacyjnych miała wpływ nie tylko na działania władz lokalnych, ale także na politykę i decyzje instytucji szczebla regionalnego i krajowego, co dowodzi ich rosnącego znaczenia w kształtowaniu debaty publicznej i praktyki planowania przestrzennego.

4. Wartość naukowa i oryginalność

Praca wnosi istotny wkład do geografii społeczno-ekonomicznej oraz studiów nad konfliktami przestrzennymi i planowaniem partycypacyjnym. Oryginalność podejścia polega na zastosowaniu pojęć sprawczości lokalnej, asymetrii władzy oraz uczestnictwa deliberatywnego w analizie rzeczywistych przypadków inwestycji kontrowersyjnych. Dobrze określone cele szczegółowe cyklu wskazują na logiczny tok rozumowania, jakiemu zostały poddane poszczególne etapy dochodzenia do wniosków. Ponadto Autorka w sposób rzetelny opisuje, ale także starannie interpretuje mechanizmy napięć przestrzennych i społecznych, ukazując złożoność relacji między społecznościami lokalnymi a administracją publiczną. Wartością dodaną jest tu zwłaszcza uwzględnienie uwarunkowań kulturowych, instytucjonalnych i strukturalnych kształtujących reakcje społeczności.

Warsztat badawczy

Dr hab. Beata Bednarek-Szczepańska posługuje się bardzo bogatym, adekwatnym do problematyki badań warsztatem metodologicznym. Sprawnie stosuje metody jakościowe, takie jak: pogłębione wywiady, obserwacja uczestnicząca, analiza dokumentów planistycznych. Dodatkowo, istotnym atutem jest triangulacja źródeł danych oraz umiejętność interpretowania ich w kontekście szerszych procesów społeczno-przestrzennych. Autorka wykazuje się wysoką kompetencją analityczną i umiejętnością konstruowania wniosków o charakterze teoretycznym i aplikacyjnym.

Znaczenie praktyczne i wdrożeniowe

Osiągnięcie posiada wyraźny komponent praktyczny – może być wykorzystywane w planowaniu przestrzennym, zarządzaniu konfliktem oraz projektowaniu procesów partycypacyjnych. Wnioski płynące z badań mogą służyć jako podstawa do modernizacji podejścia instytucji publicznych do planowania inwestycji oraz angażowania społeczności lokalnych. Zidentyfikowane przez Autorkę deficyty i bariery uczestnictwa obywatelskiego

mogą stanowić impuls do reform instytucjonalnych i proceduralnych w zakresie planowania na poziomie lokalnym.

Praktyczne wyniki badań Kandydatki pozwalają na lepsze zrozumienie procesu planowania kontrowersyjnych inwestycji, silnie nacechowanego konfliktami, które ujawniają się na styku wymiarów społecznego, przestrzennego i prawno-administracyjnego. Za szczególnie cenne uznaję, że w pracy wykazano, że motywów protestów nie można sprowadzać wyłącznie do klasycznego rozumienia syndromu NIMBY, gdyż często stanowią wyraz sprzeciwu wobec nieefektywnych procedur, braku transparentności i słabości instytucji – zatem są koniecznym dialogiem między społecznością lokalną a władzami. Konflikty w ten sposób pełnią ważną funkcję krytyczną i przekształcającą – kwestionują dominujące modele zarządzania przestrzenią, prowokują refleksję nad krajobrazem i oddziaływaniem inwestycji, a także mobilizują społeczeństwo do działania i poszukiwania bardziej inkluzyjnych form dialogu przestrzennego. Badania te wnoszą również nowatorski wkład metodologiczny, m.in. poprzez wykorzystanie mediów lokalnych jako źródła wiedzy o konfliktach oraz analizę dokumentacji instytucjonalnej. Kandydatka podkreśla, że konfliktów nie da się wyeliminować, ale można je konstruktywnie wykorzystywać jako bodziec do ulepszania systemu planowania przestrzennego.

Wykazanie i uzasadnienie przez Habilitantkę znaczenia tego aspektu jest istotną wskazówką dla kształtowania rozwiązań w zakresie zarządzania konfliktem w społecznościach lokalnych (oraz praktyczną wskazówką, np. dla samorządów). Wskazuje też na nowe źródła danych – takie jak decyzje środowiskowe, orzeczenia sądów, petycje, protokoły sesji – które wzbogacają warsztat badawczy geografii społeczno-ekonomicznej. Stąd ważnym wnioskiem ogólnym z prezentowanego osiągnięcia jest wskazanie na potrzebę wypracowania norm i praktyk społecznych, które pozwolą wykorzystać konflikty jako narzędzie ulepszania zarządzania przestrzenią i kształtowania polityk publicznych. Konflikty lokalizacyjne są zjawiskiem dynamicznym, wpisanym w naturę systemów demokratycznych i niemożliwym do całkowitego wyeliminowania.

Stwierdzam, że badania p. dr. Marii Bednarek-Szczepańskiej mają wartość aplikacyjną i mogą wspierać rozwój bardziej inkluzyjnych i odpornych na napięcia systemów planowania przestrzennego, szczególnie w kontekście transformacji energetycznej i inwestycji infrastrukturalnych.

5. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Kandydatka jest autorką licznych rozdziałów w monografiach naukowych, w których podejmuje złożoną tematykę konfliktów przestrzennych, planowania kontrowersyjnych

inwestycji i społecznej sprawczości na obszarach wiejskich. Jej wkład charakteryzuje się trafnością analiz, umiejętnym wykorzystaniem danych empirycznych oraz osadzeniem w nowoczesnym kontekście teoretycznym, co zwiększa wartość poznawczą poszczególnych publikacji.

Warto podkreślić, że Kandydatka jest współautorką monografii pt. *"Społeczności lokalne wobec kontrowersyjnych inwestycji na obszarach wiejskich w Polsce. Przypadek lądowej energetyki wiatrowej"*, która oparta jest na różnorodnym i bogatym materiale badawczym. Publikacja ta jest ważną pozycją wzbogacającą dyscyplinę geografii społecznej i planowania przestrzennego, gdyż prezentuje pogłębione studium relacji między lokalnymi społecznościami a procesami lokalizacji niechcianych inwestycji. Autorzy integrują perspektywy: przestrzenne, społeczne i prawno-instytucjonalne, co czyni monografię wartościowym i oryginalnym opracowaniem.

Warto wskazać, że dr hab. Maria Bednarek-Szczepańska pełniła funkcję redaktorki monografii zbiorowej *"Obszary wiejskie – przestrzeń społeczna, przyrodnicza i ekonomiczna"*, sprawnie koordynowała prace wielu autorów, co potwierdza wysoki poziom merytoryczny publikacji. Monografia stanowi interdyscyplinarne ujęcie zagadnień wiejskości i jest świadectwem kompetencji autorki zarówno w zakresie redakcji naukowej, jak i organizacji współpracy badawczej.

Dr hab. Bednarek-Szczepańska opublikowała szereg artykułów naukowych w renomowanych czasopismach naukowych, w których systematycznie rozwija swoją linię badawczą. Artykuły te dotyczą m.in. roli mediów w konfliktach lokalizacyjnych, społecznych aspektów energetyki odnawialnej czy sprawczości społeczności wiejskich. Publikacje są wysoko oceniane pod względem jakości metodologicznej i znaczenia tematyki.

Kandydatka z powodzeniem kierowała projektami badawczymi finansowanymi przez instytucje krajowe, w tym Narodowe Centrum Nauki. Realizacja tych przedsięwzięć świadczy o jej wysokich kompetencjach organizacyjnych i naukowych oraz umiejętności formułowania oryginalnych problemów badawczych i skutecznego ich rozwiązywania.

Jako uczestniczka zespołów badawczych, Kandydatka współpracowała przy projektach o zasięgu krajowym i międzynarodowym, wnosząc cenny wkład ekspercki w zakresie geografii społecznej i gospodarki przestrzennej. Jej aktywność potwierdza zdolność do pracy zespołowej oraz integracji wiedzy w ramach interdyscyplinarnych konsorcjów.

Kandydatka angażuje się również w popularyzację wiedzy naukowej, kierując swoje działania do szerokiego grona odbiorców – zarówno środowisk akademickich, jak i lokalnych społeczności. Jej aktywność w tym zakresie świadczy o odpowiedzialnym podejściu do roli naukowca w społeczeństwie.

Dorobek naukowy dr hab. Beaty Bednarek-Szczepańskiej świadczy o jej ugruntowanej pozycji w środowisku naukowym oraz ciągłości i konsekwencji badawczej. Autorka posiada liczne publikacje naukowe, zarówno krajowe, jak i zagraniczne, a także udział w projektach badawczych i współpracy międzynarodowej. Tematyka dorobku mieści się w głównym nurcie współczesnych badań nad przemianami obszarów wiejskich, planowaniem przestrzennym i konfliktami społecznymi.

Jej artykuły naukowe publikowane były w wysoko punktowanych czasopismach z listy MEiN, ale też czasopismach spoza tej list, a które mają ugruntowaną pozycję w środowisku naukowym. Dzięki dojrzałej strategii publikacyjnej Kandydatka mogła upowszechnić wyniki swych prac badawczych.

Jej aktywność naukowa znajduje również odzwierciedlenie w licznych wystąpieniach konferencyjnych, zarówno na arenie krajowej, jak i międzynarodowej. Referaty przedstawiane przez Kandydatkę cieszyły się uznaniem środowiska naukowego i stanowiły istotny głos w dyskusjach na temat społecznego wymiaru planowania przestrzennego. Istotnym aspektem jej działalności jest także popularyzacja wiedzy, ukierunkowana na przekładanie wyników badań na język praktyki i komunikację z interesariuszami spoza środowiska akademickiego. Całość dorobku świadczy o dojrzałości naukowej, konsekwencji tematycznej i wysokim poziomie merytorycznym podejmowanych działań badawczych.

6. Dane bibliometryczne

Kandydatka jest autorką lub współautorką łącznie 60 recenzowanych publikacji naukowych, w tym 8 monografii (w tym 2 obcojęzyczne wersje jednej z monografii), 14 rozdziałów w monografiach oraz 38 artykułów naukowych. Dodatkowo współtworzyła 6 raportów projektowych i ekspertyz oraz współredagowała 2 monografie. Warto podkreślić, że w przypadku 41 recenzowanych publikacji naukowych pełniła rolę jedynej bądź pierwszego autora. Na dzień 4 grudnia 2024 r. łączna liczba cytowań jej dorobku według Google Scholar wynosi 826 (h-index: 17), natomiast według bazy Scopus – 117 (h-index: 6). Artykuły wchodzące w skład prezentowanego osiągnięcia naukowego publikowane były w wysoko punktowanych czasopismach o międzynarodowym zasięgu, takich jak *Environmental Impact Assessment Review* (Impact Factor 9,8), *Journal of Rural Studies* (5,1), czy *Bulletin of Geography. Socio-economic Series* (1,1), co daje łączny współczynnik Impact Factor na poziomie 16. Łączna punktacja czasopism według wykazu MNiSW w 2024 roku wynosi 660 punktów, z czego najwyższej ocenione publikacje ukazały się m.in. w *Environmental Impact Assessment Review* (140 pkt), *Prace Geograficzne* (120 pkt) oraz *Journal of Rural Studies* (100 pkt).

7. Wnioski końcowe

Osiągnięcie naukowe dr hab. Marii Bednarek-Szczepańskiej prezentuje wysoki poziom merytoryczny, oryginalność podejścia oraz znaczenie naukowe i aplikacyjne. Całość pozostałego dorobku Habilitantki oceniam pozytywnie. Niezwykle wysoko oceniam i wyróżniam dojrzałość Kandydatki w wyborze tematyki, konsekwentnej realizacji oraz upowszechnieniu wyników badań wskazanych jako osiągnięcie.

W świetle powyższego formułuję pozytywną ocenę wniosku habilitacyjnego dr hab. Marii Bednarek-Szczepańskiej i wnoszę o dopuszczenie do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

